

Zakres materiału i kryteria oceniania z języka polskiego II klasa – poziom podstawowy (liceum czteroletnie)

Uczeń otrzymuje oceny za:

- odpowiedź ustną,
- pisemne prace klasowe i domowe,
- testy sprawdzające wiadomości, znajomość lektur,
- wartość prowadzonych notatek,
- samodzielnie opracowany materiał poszerzający wiadomości (np. referat, zestawy bibliograficzne, projekt inscenizacji, elementy wykładu),
- aktywność na lekcjach.

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

Wiadomości:

- zna i rozumie utwory (lub ich fragmenty) wskazane w programie, tj.:
 - Adam Mickiewicz, *Oda do młodości*; wybrane ballady, w tym *Romantyczność*; wybrane sonety z cyklu *Sonety krymskie* oraz inne wiersze;
 - Adam Mickiewicz, *Dziady cz. III*;
 - Juliusz Słowacki, *Kordian*;
 - Cyprian Kamil Norwid, wybrane wiersze;
 - Bolesław Prus, *Lalka*;
 - Henryk Sienkiewicz, *Potop*;
- określa ramy chronologiczne omawianej epoki,
- objaśnia znaczenie nazw omawianych epok literackich,
- wskazuje podstawowe cechy najważniejszych dla omawianych okresów gatunków literackich,
- wskazuje cechy postaw i wzorców osobowych charakterystycznych dla danej epoki,
- wskazuje cechy prądów umysłowych i artystycznych,
- posługuje się kluczowymi dla rozumienia omawianych epok pojęciami,
- streszcza główne wątki utworów epickich i dramatycznych z listy lektur obowiązkowych.

Umiejętności:

- rozpoznaje najważniejsze środki stylistyczne w utworach literackich omawianych epok,
 - charakteryzuje bohaterów literackich,
 - przekazuje efekty swojej pracy na lekcjach w sposób komunikatywny,
 - umiejętnie przywołuje cytaty z tekstów literackich do wypowiedzi własnych.

Język:

- przestrzega zasad poprawności właściwych dla języka mówionego w zakresie: ortofonii (wymowy), ortografii, fleksji, leksyki, frazeologii, składni; dopuszczalne usterki językowe,
- posługuje się stylem komunikatywnym, stosownym do sytuacji (dopuszczalna

schematyczność), wystarczającym słownictwem,

- posługuje się terminologią specjalistyczną w zakresie niezbędnym do realizacji tematu.

Na ocenę dostateczną uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

Wiadomości:

- zna i rozumie utwory dodatkowe (lub ich fragmenty) wskazane w programie, tj.:

- Adam Mickiewicz, *Konrad Wallenrod*;
 - Juliusz Słowacki, wybrane wiersze, w tym *Grób Agamemnona* (fragmenty), *Testament mój*;
 - Zygmunt Krasiński, *Nie-Boska komedia*;
 - Fiodor Dostojewski, *Zbrodnia i kara*;
- wskazuje podstawowe cechy gatunków,
- wiąże fakty literackie z istotnymi wydarzeniami historycznymi,
- wskazuje związki omawianych epok z wcześniejszymi.

Umiejętności:

- opisuje motywy i tematy literackie, odwołując się do omówionych utworów,
- charakteryzuje wzorce osobowe i postawy bohaterów, odwołując się do omówionych utworów literackich,
- charakteryzuje podstawowe prądy artystyczne i umysłowe oraz hasła programowe i idee poszczególnych epok, odwołując się do omawianych utworów literackich,
- charakteryzuje wizję świata i człowieka w poszczególnych epokach, odwołując się do omówionych utworów literackich,
- wskazuje i opisuje charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w tekstach literackich omawianych epok,
- określa tematykę i problematykę omawianych utworów,
- wskazuje i opisuje charakterystyczne cechy tekstów kultury (obraz, rzeźba, sztuka teatralna, film).

Język:

- przestrzega zasad poprawności właściwych dla języka mówionego w zakresie: ortofonii, ortografii, fleksji, leksyki, frazeologii, składni (dopuszczalne usterki językowe),
- posługuje się komunikatywnym, stosownym do sytuacji stylem,
- posługuje się słownictwem stosownym i zróżnicowanym,
- przestrzega zasad etykiety językowej,
- posługuje się terminologią właściwą do realizacji tematu,
- stosuje środki językowe typowe dla rozmowy.

Na ocenę dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, a ponadto:

- zna i rozumie utwory dodatkowe (lub ich fragmenty) wskazane w programie, tj.:

- Bolesław Prus, *Z legend dawnego Egiptu*;
- Eliza Orzeszkowa, *Gloria victis*;

- Adam Asnyk, wybór wierszy;
- zna konteksty literackie i kulturowe.

Umiejętności:

- wskazuje związki literatury z wydarzeniami historycznymi, kulturą i sztuką oraz filozofią omawianych epok,
- porównuje wzorce osobowe, kreacje bohaterów oraz wizję świata i człowieka w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich,
- charakteryzuje koncepcję artysty i zadania sztuki w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich,
- wskazuje dominantę kompozycyjną i myślową oraz dokonuje analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego,
- zajmuje i uzasadnia stanowisko w dyskusji z odwołaniem się do utworu, cytatu, kontekstu lub wiedzy o epoce,
- formułuje wnioski, uogólnienia i argumenty, prezentując swój punkt widzenia,
- ocenia bohaterów literackich w kontekście epoki, zwracając uwagę na ich komplikację psychologiczną i uwikłania w problemy moralne, społeczne.

Język:

- przestrzega zasad poprawności właściwych dla języka mówionego w zakresie: ortofonii i ortografii, fleksji, leksyki, frazeologii, składni,
- posługuje się komunikatywnym, stosownym do sytuacji stylem; bogatym słownictwem,
- przestrzega zasad etykiety językowej,
- posługuje się terminologią specjalistyczną,
- stosuje środki językowe typowe dla rozmowy.

Na ocenę *bardzo dobrą* uczeń potrafi to, co na ocenę *dobłą*, a ponadto:

Wiadomości:

- zna i rozumie utwory dodatkowe (lub ich fragmenty) wskazane w programie, tj.:
 - Johann Wolfgang Goethe, *Cierpienia młodego Wertera* (fragmenty), *Faust* (fragmenty);
 - Adam Mickiewicz, *Dziady* cz. IV;
 - Eliza Orzeszkowa, *Nad Niemnem* (fragmenty lub ekranizacja);
- swobodnie posługuje się cytataми,
- przedstawia ewolucję bohatera literackiego oraz wybranych gatunków literackich na podstawie omawianych utworów.

Umiejętności

- wyjaśnia funkcje motywów literackich,
 - rozpoznaje nawiązania do tradycji we współczesnym utworze literackim lub filmie,
 - formułuje wnioski płynące z porównania kształtu artystycznego tekstów literackich,
 - samodzielnie gromadzi, porządkuje i wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych materiały z różnych źródeł dotyczące literatury, filmu i innych dziedzin sztuki,
 - dokonuje samodzielnej, pogłębionej analizy i interpretacji dzieła literackiego i dzieła sztuki,
 - odwołuje się do opinii autorytetów (sądy historyków literatury, myśli filozofów).

Język:

- przestrzega zasad poprawności właściwych dla języka mówionego w zakresie: ortografii, ortofonii, fleksji, leksyki, frazeologii, składni,
- posługuje się stylem stosownym do sytuacji, komunikatywnym, o wyraźnych cechach indywidualnych,
- przestrzega zasad etykiety językowej,
- posługuje się bogatym słownictwem, posługuje się bogatą terminologią (unikając pseudonaukowości),
- swobodnie stosuje środki językowe typowe dla rozmowy.

Na ocenę celującą uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- prezentuje swoje poglądy, umiejętnie posługuje się wiedzą spoza programu szkolnego, świadcząca o dużej erudycji,
- formułuje wnioski dojrzałe, wnikliwe,
- stawia hipotezy badawcze,
- umiejętnie polemizuje, starannie i logicznie dobierając argumenty.

Ocenę niedostateczną uczeń otrzymuje, gdy:**Wiadomości:**

- nie zna utworów (lub ich fragmentów) wskazanych w programie,
- nie potrafi przyporządkować autorom tytułów i głównych bohaterów utworów literackich wskazanych w podstawie programowej,
- nie potrafi wskazać podstawowych cech najważniejszych dla omawianych okresów gatunków literackich,
- nie potrafi wskazać podstawowych cech postaw i wzorców osobowych charakterystycznych dla danej epoki,
- nie potrafi wskazać podstawowych cech prądów umysłowych i artystycznych,
- nie potrafi posługiwać się kluczowymi dla rozumienia omawianych epok pojęciami,
- nie potrafi streścić głównych wątków utworów epickich i dramatycznych z listy lektur obowiązkowych.

Umiejętności:

- nie potrafi rozpoznać najważniejszych środków stylistycznych w utworach literackich omawianych epok,
- nie potrafi dokonać charakterystyki bohaterów literackich.

Język:

- nie przestrzega zasad poprawności językowej,
- tworzy wypowiedź niekomunikatywną.

Ponadto:

- nie wykazuje chęci poprawy ocen,
- nie angażuje się w proces zdobywania wiedzy i umiejętności na poziomie dopuszczającym.